

Ilmastotyöryhmän kokous ti 21.2.2023

Teams-kokous, klo 14.00 – 16.00

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, *Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto*

Ajankohtaisissa asioissa käsiteltiin mm. SYKEN kulutusperusteisten päästöjen laskentaa, Vihreän siirtymän tiekartan prosessia sekä Ilmastotiekartan päivitystä. Kuntien ilmastosuunnitelmien teosta käytiin lyhyt keskustelu, missä edelleen painotettiin yhteistyötä. Aiheesta jatketaan keskustelua. Ilmastomuutokseen sopeutumisen ja varautumisen aineistot kootaan maakunnalliseksi ohjelmaksi kevään aikana Hämeen ELY-keskuksen kanssa.

2. Henkilöliikennetutkimuksen tuloksia, *Petra Reimi / Päijät-Hämeen liitto*

Petra esitteli henkilöliikennetutkimuksen tuloksia Päijät-Hämeestä. Tutkimusraportti löytyy [Traficom sivuilta](#). Keskustelua herätti mahdollinen kuljettujen matkojen aliarviointi, mitä on todettu muissa tutkimuksissa. Jatkoselvityksen aiheita löytyi eroissa kouluikäisten tyttöjen ja poikien liikkumisessa. Lahdessa on aiemmin tutkittu pyörän käyttömahdollisuutta. Etätöiden osalta todettiin, että Päijät-Hämeessä ja koko Suomessakaan siirtyminen etätöihin ei täysin pidä paikkaansa, kun etätöitä tekee kuitenkin vain pieni osa väestöstä.

3. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

Asikkalassa Piku-hanke etenee ja ilmastosuunnitelmille on suuret odotukset. Ympäristökasvatussuunnitelma on valmisteilla päiväkodeista lukioon ja tuo hyvän lisän perusopetukseen. Luvassa on mm. vierailuja ja käytännönläheistä tekemistä. Astetta alemmas-kampanja on edennyt mukavasti.

Hollolassa odotetaan myös ilmastosuunnitelman tekemistä, tavoitteena on osallistaa asukkaitakin. Harjoittelija on aloittanut kunnalla ja kerää kunnan hyviä kiertotaloustoimia sekä sisäisesti että toiminnan mahdollistajana. Kestävyyssloikka on tässä yhtenä lähteenä, saa vinkata muita hyviä käytäntöjä. Strateginen ohjelma Monta luontoa on valmisteilla ja linkittyy metsäsuunnitelmaan luontonäkökulman kautta. Astetta alemmas-kampanjasta on saatu hyviä tuloksia.

Heinolassa aurinkovoimalaitokset ovat puhuttaneet ja YM:ltä saatu avustus selvityksiin on hyvä lisä. Ilmastosuunnitelmien osalta Heinolan Ilmastotiekartta on ehkä riittävä, mutta Heinola mielellään tukee pieniä kuntia ja on yhteistyössä mukana. Maa-ainestaseista on tulossa selvitys ja yksi uusi Ilmastokumppani on saatu mukaan verkostoon. Stora Enson fluting-tehtaiden uudistaminen alkaa, jatkossa käytetään uusiutuvaa bioenergiaa entistä enemmän. Odotettavissa on 90 % vähennys päästöissä.

littissä Perheniemen tuulivoimalapuisto lähtee rakentumaan: [Perheniemen tuulivoimalapuisto littissä sai omistajan ulkomailta – rakentaminen alkaa jo tänä vuonna | Päijät-Häme | Etelä-Suomen Sanomat \(ess.fi\)](#) Hulevelselvitystä tehdään Askeleet-hankkeessa, konsulttia haetaan. Myös pyöräpysäköinnin 90 000 euron hankkeeseen tuli virallinen hankepääätös. Metsäsuunnitelmakonsulttia ollaan pestaamassa, suunnitelman tulee perustua uuteen metsästrategiaan. Anhavan tuulivoimalapuiston yleiskaavoituksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tarkoitus kuuluttaa ja saada lausunnoille lähipäivinä.

Kärkölässä Hinku-toimintasuunnitelma esiteltiin kunnanhallituksessa. KETSiin liityttiin loppuvuodesta. Yleiskaavatyo tuulivoima-alueista on käynnistymässä YM:n rahoituksella. Lisäksi Kärkölä on mukana

aurinkosähköpuistojen selvityksessä. Siirtovesiviemäri on toteutumassa. Metsänhoito nousi esille kunnanhallituksessa ja on tarvetta metsänhoitosuunnitelman laatimiseen.

Lahdessa on käynnissä SECAP ja SUMP-ohjelmien päivitykset. Luonnonsuojeluohjelmasta on valmistunut luonnos ja viheraluesuunnitelma on valmisteilla sisältäen vedet. Kaupungin kiertotalouden tiekartan toimeenpano on alkanut ja kuntatekniikan toimenpideohjelma on päivityksessä. Reijo-hankkeessa kehitetään ilmastobudjetointia. Uusi hiilinielu- ja kompensatioasiantuntija on aloittanut kaupungilla.

Orimattilassa on valmisteilla opinnäytetyö Ilmastokumppanuudesta ja harjoittelija edistää asiaa pk-yritysten kanssa. Metsästrategia on ollut nähtävillä ja siitä jatketaan metsäsuunnitelman tekemiseen. Hulevesiohjelma on tulossa nähtäville. Orimattila on ilmastosuunnitelmissa mukana vaikka onkin jo oma ilmasto-ohjelma, vertailukelpoisia mittareita kaivataan.

Padasjoella ollaan valitsemassa uutta teknistä johtajaa. Aurinkopaneelit ovat mukana v. 2023 investoinneissa. Verkkosivu-uudistus on meneillään ja jatkossa ilmastotietoa tuodaan esille paremmin. *Sysmä* on mukana Piku-hankkeessa ja Ilmastokumppanuus-toiminnassa. Kunnassa on todettu tarve metsäsuunnitelmalle ja MHY esittelee toimintaansa seuraavassa kunnanhallituksen kokouksessa. Tuulivoimakaava Rekolanvuoren alueella etenee.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ympäristöohjelman jalkauttaminen on menossa, alueeseen kuuluu kaikkiaan 170 toimipistettä. Kv-hanketta valmistellaan digitaalisten palveluiden käytöstä päästöjen pienentämiseksi, LAB ja LUT mukana. Lisäksi valmisteilla on Horizon-hanke terveydenhuollon ympäristövaikutusten pienentämisestä. Kiertotalouden asiantuntija on saatu avuksi koulutusten osalta.

Lahti Energiolla Ali-Juhakkalan lämpöpumppulaitos saatiin käyntiin 11/2022 ja Hartwallin rakennustyöt etenevät suunnitellusti. Lisäksi valmistui toteutettavuusselvitys vetylaitoksesta. Kaukolämmön päästöt laskivat hieman viime vuonna verrattuna vuoteen 2021. 85 % energiasta tuotettiin biopolttoaineilla. Valmisteilla on kaksi DI-työtä; biodiversiteettiselvitys biopolttoaineiden käytöstä sekä lämmönvarastoinnin selvitys.

Hämeen ELY-keskuksella ilmasto- ja vähähiilisyhteemät sekä DNSH ovat entistä enemmän esillä rahoituksissa. Korkeakouluharjoittelija tekee kiertotalousyrityksistä selvitystä. Oman toiminnan ilmastokertomus vuodelta 2022 on valmistumassa ja ympäristölupavalvojille on tehty ilmastoasioiden tarkastuslista.

LAB ammattikorkeakoulu on mukana ammattikorkeakoulujen vastuullisuusverkostossa rehtorin johdolla ja AMK:t ovat ottaneet ison loikan toimissa. Hiilijalanjäljet on laskettu ja toimia päästään nyt vertailemaan. KV-puolella on valmisteilla MOOC-kurssi kestävyys- ja ilmastoasioissa.

LUT yliopiston Lahden maisteriohjelma keräsi paljon hakijoita. Teemoina mm. ydinenergiakysymykset, uusiutuvan energian vaatimat materiaalit ja monimuotoisuus ovat paljon esillä. LUTilla on oma Lahti ryhmä yritysyhteistyön vahvistamiseen.

Päijät-Hämeen liitossa kaupunkiseutusuunnitelman ja rakennemallin ilmastovaikutusten arviointi on käynnissä.

4. Muut asiat ja seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 23.5. klo 13-15 Teamsissä.

Ilmastotyöryhmän kokous ti 23.5.2023

Teams-kokous, klo 13.00–15.00

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, *Johanna Snell / Päijät-Hämeen liitto*

Johanna avasi kokouksen ja kävi läpi ajankohtaiset asiat.

2. Päijät-Hämeen ilmastonmuutokseen sopeutumisen ohjelma, *Eira Rosberg / Hämeen ELY-keskus*

Eira Rosberg esitteli sopeutumis suunnitelmaa. Suunnitelma on luettavissa:

https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2023/05/220523Ilmastonmuutoksen_sopeutumisen_suunnitelma_2023-2030.pdf

3. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

Asikkalassa odotellaan päätöstä ilmastosuunnitelmien avustushausta ja työn käynnistymistä. PIKU-hanke on ollut hyvä, ja metsästrategia ollut puheissa. Kevyenliikenteen väylä 313 on tekeillä Vesivehmaalle asti ja valmistuu kesällä. Lisäksi on tulossa pyöräparkkeja.

Hartolassa hyvinvointikoordinaattori kokoaa yhteen kunnan keke-asioita ja sopii strategian niiden jalkauttamiseen. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ohjelma on menossa. Tuulivoima keskusteluttaa kunnassa, energiapuolella on tehty KETS-raportointia ja analysointia. ESCO-hankkeista iloitaan, on saavutettu isoja säästöjä. Kiertotaloutta on toteutettu purkukohteissa, vanhempainyhdistys on ollut mukana purkujätteen myynnissä. Sähköautojen latauspisteitä on tulossa lisää yksityisen toimijan puolesta.

Heinolassa on tulossa Ympäristöviikolla webinaari Ilmastokumppaneille. Hulevesiohjelma on valmistumassa sekä kaavoituspuolella mm. luontokartoituksia. Kaksi uutta lintukameraa saatiin hankittua Helmi-hankkeen mukana. Apulanta-metsänistutus toteutettiin toukokuussa. Toukokuussa pidettiin myös Motocrossin MM-kisat, missä toimittiin yhteistyössä kunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Tehtiin luontokävely, jossa ympäristöihmiset pääsivät vaikuttamaan reitin valintaan. Keskustassa on tehty kevyen liikenteen väylän muokkausta Siltakadun remontin yhteydessä. Lisäksi on tehty energiakatselmoiteja kiinteistöihin ja kestävyysindeksin laskentaa.

Hollolassa odotetaan myös ilmastosuunnitelman hausta tietoa ja käynnistyksen aloittamista. Traficomilta ei saatu rahoitusta kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ohjelmaan, mutta se toteutetaan silti. Monta luontoa, monta mahdollisuutta - ohjelmaa tehdään hyvinvointipuolen kanssa.

litissä on tehty päätöksiä tavoitteiden saavuttamiseksi: HINKU- ja KETS-liittyminen, maapoliittinen ohjelma, metsäsuunnitelman teettäminen vuonna 2023. Teknisen toimen hankinta- ja palvelustrategiassa on mukana ilmastoasioiden huomiointi. Pyöräpysäköintiä toteutetaan hankerahalla. Maankäytössä yleiskaavoitus on käynnissä Anhavan tuulivoima alueella. Hulevesiasiat sopeutumiseen liittyen tulevat vastaan, esim. kunnanviraston saneerauksen yhteydessä. Konsultti hulevesiselvitykseen on haussa Askeleet-hankkeeseen liittyen. Työsuhdepolkupyörät otetaan käyttöön kunnalla.

Kärkölässä on aurinkovoimahankkeita käynnissä sekä rekrytointi kaavoituksen puolelle. Pyöräilyn edistämisen ohjelmaa on viety eteenpäin mm. pyörätelineiden hankinnoilla. Ilmastosuunnitelma on jo pohdinnassa. KETSiä toteutetaan ja niihin liittyen on pohdintaa mm. käytöstä poistetuista kiinteistöistä. Kärkölä on mukana ympäristöviikossa.

Lahdessa SECAP-päivitys on menossa hyväksyttäväksi kaupunginhallitukseen. Kulma-hankkeen kulutusperusteiset laskennat julkaistiin vuodelta 2022, Lahdella on pienimmät päästöt siinä kuntajoukossa. Kuntanielu-hanke jatkuu: nettohiilinielujen laskenta ja paikallinen kompensointi. Sitran Living Lab -hankkeessa on aloittanut projektisuunnittelija ja projektipäällikkö on valittu. Käynnissä on myös Stopwa -hanke, missä aiheena rakennusjätteiden hyödynnys hulevesien käsittelyssä, sekä Citisystem -hanke LABin kanssa. Hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa kehitetään kouluruokailua, kasvisruokailun lisääminen on päätavoitteena. Ilmastoasioiden läpinäkyvyyden lisäämistä euroissa edistetään, esim. kestävän liikkumisen osuus budjetista, miten ilmastoasiat näkyvät talousarviossa.

Orimattilassa hulevesiohjelma on menossa eteenpäin kaupunginhallitukseen. Metsäsuunnitelma on ollut 4/2023 kokouksessa esillä. Tuulipuisto -hanke etenee. Astetta alemmas - materiaalia on jaettu kaupungin sisällä ja energiatyöryhmä kokoontui, talven aikana on saatu säästettyä energiaa. Puretusta koulusta saatiin tavarat kiertoon.

Padasjoella kunnanhallitus päätti jättää pöydälle tuulivoimaan liittyvät päätökset. PIKU-hankkeen toteutuksessa on oltu mukana ja jatkossa ilmastosuunnitelmien teossa. *Sysmässä* tehdään pyöräilyn edistämishjelma ja selvitetään osallistumista Vihreän siirtymän rahoitushakuun.

Hämeen ELYssä on valmistunut kiertotalouden potentiaalin kartoitus, ja paikkatietoaineisto on tulossa. Kartoitus löytyy: <https://www.ely-keskus.fi/documents/43511283/43940536/Circular+Economy+in+Kanta+and+P%C3%A4ij%C3%A4t-H%C3%A4me-web.pdf/452ad5f5-6e89-2b0e-0126-a5f20fcb4727?t=1685520488321>

Lahti Energialla Hartwallin biokaasulaitoksen käyttöönotto on lähellä ja Ali-Juhakkalan lämmöntalteenotto käynnistynyt. Sähkökattilan hankinta kaukolämmön tuotantoon etenee ja kattila otetaan todennäköisesti käyttöön 2025. Kaukokylmä laajenee Lahdessa.

LAB sai EU-mission alaisen Horisontti-rahoituksen kestävän työpaikkaliikkumisen edistämiseen. Mukana on seitsemän organisaatiota, kuten LAB, LUT, Lahden kaupunki ja hyvinvointialue. Citisystem -hankkeessa teemana on bioperäisten materiaalien kierron edistäminen kaupunkitasolla, sekä systeeminen muutos. *Päijät-Hämeen hyvinvointialueella* on käynnissä ympäristöohjelman jalkautus sekä Luontoaskel terveyteen -hanke. Hybridiautoja on otettu käyttöön.

Päijät-Hämeen liitto haki ympäristöministeriöltä avustusta tuulivoiman maisemaselvityksiin ja vuorovaikutukseen. Hämeen ELY:n ja SYKEN kanssa on jatkettu keskustelua paikkatietopohjaisesta biodiversiteettikartoituksesta, ELY selvittelee rahoitusta. Liitto on lähdössä mukaan EU missions - Adaptation to climate change.

4. Muut asiat ja seuraava kokous

Ei muita asioita. Seuraava kokousajankohta päätetään Doodle-kyselyllä.

Ilmastotyöryhmän kokous to 21.9.2023

Teams-kokous, klo 13.00–15.00

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, *Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto*

Vihreän siirtymän ohjelman valmistelussa on saatu teemakohtaiset työpajat pidettyä. Metsiin ja luontoon voitaisiin mahdollisesti koota kunta- ja maakuntatason suosituksia ostopalveluna. Reunaehtojen analysointiin kootaan asiantuntijaryhmä, mukaan saa mielellään ilmoittautua.

Kuntien ilmastosuunnitelmien teko on käynnistynyt ympäristöministeriön tuella ja kahden koordinaattorin voimin: Maarit Virtanen (40 % työajasta) ja Terhi Ahava (11/2023 alkaen). Suunnitelmien teko alkaa mm. henkilötyöryhmillä sekä yhteisellä tiedonkeruun ja seurannan mallilla. Hankkeessa ovat mukana Asikkala, Hartola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Padasjoki ja Sysmä. Aino Kulonen kertoi Lahden kestävästä liikkumisesta vuodesta 2025, mihin on haettu rahoitusta. Toiminnan voisi hyvin yhdistää suunnitelmien tekoon sekä asukasviestintään.

2. Askeleet ilmastonmuutokseen varautumiseen, *Essi Malinen-Lallukka / LAB ja Harri Hoffren / Iitin kunta*

Essi esitteli Askeleet-hanketta, jossa on valmistunut ilmastoskenaarioita. Näiden kooste löytyy LABin sivuilta. Tulossa on kunnille työkalu, jonka suunnitteluun voi osallistua ilmoittautumalla Essille, sekä kaksi sidosryhmätyöpajaa ensi vuonna (vihreä infra ja ilmastotyökalun jalkautus). Viestintään kuuluu videoita, tietoiskuja ja ilmastomuutostähtelyitä. Toiveita otetaan vastaan jälkimmäisiin, kaksi kävelyä on jo pidetty.

Harri kertoi Iitin kokemuksia hankkeesta, jota oli päästy jo esittelemään Kuntamarkkinoilla. Hankkeessa laaditaan hulevesien hallinnan sopeutumissuunnitelma, mihin teetetään hulevesiselvitys ostopalveluna. Toinen teema on kasvillisuuden huomiointi infran hellekestävyydessä ja kasvillisuuden hyödyntäminen, mistä on tehty LABin opiskelijatöitä ja pilotointi toteutetaan v. 2024.

3. Lahden ilmasto-ohjelma 2023–2030, *Aino Kulonen / Lahden kaupunki*

Aino esitteli Lahden ilmasto-ohjelman päivityksen, jossa on mm. tarkennettu päästölaskentaa, hiilinieluja ja kompensatioasioita sekä uudistettu toimenpidelistaa. Mukana on 96 toimenpidettä kuudelta osa-alueelta. Päästölaskennassa ja merkittävimpien toimenpiteiden arvioinnissa on hyödynnetty konsulttia. Vuoden 2025 päästövähennystavoite ei todennäköisesti aivan täyty, mutta siihen päästäneen lähivuosina energiapuolen investointien kautta sekä kehittämällä paikallinen malli kompensatioon. Liikenteen päästöjen vähentäminen on haastavaa.

4. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

Asikkala on mukana ilmastosuunnitelmien laatimisessa ja päättyneen PIKU-hankkeen kautta saatiin näkyvyyttä ilmastotyölle kunnassa. Terhi Ahava jää virkavapaalle marraskuun alusta ja siirtyy koordinaattoriksi Ilmastosuunnitelmat -hankkeeseen. Pyöräilyä on edistetty Asikkalassa mm. pyöräparkkeja ja sähköpyörien latauspisteitä lisäämällä.

Heinolassa kaupunkiorganisaation sähkön ja kaukolämmön kulutus on laskenut ja KETS-velvoitteet 2025 on jo saavutettu. Säästötoimia jatketaan kuitenkin normaalisti, tiedossa on esim. jätevedenpuhdistamon energia-katselmus. Oppilaitosyhteistyötä jatketaan opinnäytetöillä ja ollaan mukana kursilla tietoperustaisesta arvonnasta. Hulevedet puhuttavat Heinolassa ja hulevesimaksu on mahdollisesti tulossa käyttöön.

litti on mukana ilmastosuunnitelmien laatimisessa sekä Askeleet-hankkeessa. Tavoitteena on liittyä HINKU-verkostoon ja KETSiin tänä vuonna. Päijät-Hämeen ympäristöviikon suunnittelu on käynnistynyt, teemana on muuttuva ilmasto. Kunta toteuttaa omia energiansäästötoimia ja uusiutuvan energian puolella Anhavan tuulivoimalan YVA:n pitäisi tulla syksyn aikana ELYn arvioitavaksi. Perheniemen tuulivoimalan rakentamisen arvioidaan alkavan v. 2024 ja aurinkovoimalan rakennuslupa on voimassa.

Kärkölä on niin ikään mukana ilmastosuunnitelmien laatimisessa, ja kunnan strategian päivitys on menossa valtuustoon. Ympäristösihteeri vaihtuu vuoden vaihteessa. Pienempi aurinkovoimalahanke on käynnissä ja kaksi muuta suunnitteilla, lisäksi yksi tuulivoimalahanke. Hulevesiasiat ovat esillä Kärkölässäkin.

Lahdessa ilmasto-ohjelman päivitys hyväksyttiin kesäkuun alussa kaupunginhallituksessa ja Aino Kulonen esitteli ohjelmaa kokouksessa. EU:n kaupunkimissioon liittyvä ilmastopimus lähetettiin esitarkastukseen syyskuussa. Paikallisia toimijoita on saatu hyvin mukaan. Missioon liittyvä pilottihanke kestävästä työmatkaliikuttamisesta (SYCLA – Systemic change towards sustainable commuting in Lahti) käynnistyi, ja projektipäällikkö Katja Ojala aloitti hankkeessa työskentelyn elokuussa.

Hanna Mattila kertoi Lahden Luontoposiitivinen elämä -hankkeesta. Luontoposiitivisuudessa tavoitteena on tuottaa enemmän hyötyä kuin haittaa luonnolle. Toimenpiteisiin kuuluu mm. luontotavoitteen määrittäminen ja tiekartta toteutukseen, mihin liittyen toivotaan alueellista yhteistyötä esim. ruokasektorin kanssa. Hankkeessa luodaan toimintamalli, jota muutkin voivat hyödyntää.

Orimattilaan saatiin kolmas viranhaltija ympäristöpuolelle elokuussa ja ilmasto-ohjelmalle on tehty seuranta. Nostoina esim. joukkoliikenteen toiminta ja Henna-keskusta-yhdysvälin haasteet, latauspisteiden vähyys, öljylämmityksestä vaihdettu paljon muuhun lämmitykseen kotitalouksissa, energiatehokkuusneuvontaa on lisätty, puun pienpoltto on puhuttanut, maatalouden pellonpiennarpäivillä on oltu mukana ja tuotu ilmastonäkökulmaa esille, ja Metsästrategian kautta järkeistetään metsin hoitoa. Aurinkovoimalahankkeita on suunnitteilla useita. Energiapyöräily toteutettiin Ilmastokumppanin kanssa ja Energiansäästöviikolle on tulossa ohjelmaa.

Padasjoki on mukana ilmastosuunnitelmien teossa ja hankinnoissa on tiedossa aurinkopaneeleita kunnan kiinteistölle. Lisäksi ABC- asemalle on tulossa mittavasti aurinkopaneeleja ja sähköauton latauspisteitä. Ympäristöviikon suunnittelussa ollaan mukana.

Sysmä on mukana Kuntien ilmastosuunnitelmat – hankkeessa ja Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman laatiminen on loppusuoralla. Rekolanvuorten tuulivoimayleiskaava on edennyt luonnosvaiheeseen ja Etelä-Sysmään kartoitetaan uutta tuulivoimalaa (osittain Asikkalan puolella).

LAB-ammattikorkeakoulu on jättänyt ELYn EAKR-hakuun hakemukset Kestävän liikenteen pilotit -hankkeesta ja RELE - Ratkaisuja alueelliseen kestävyteen ja energiatehokkuuteen -hankkeesta. Tulokset selviävät syksyn aikana. Ympäristöteknologia kiinnostaa opiskelijoita, yhteishaussa oli yli 200 ensisijaista hakijaa. Yrityksiltä tulee paljon yhteydenottoja ympäristö- ja ilmastoasioiden kehittämisessä. Alumniensa metsä -toiminnassa

jokainen valmistuva opiskelija istuttaa puun Iskun tuella. Lahden tiedepäivä pidetään 21.11.2023 kampuksella (Mukkulankatu 19). Ohjelma: <https://www.lahdenyliopistokampus.fi/lahden-tiedepaiva/>

Hämeen ELY-keskuksessa on avoinna johtavan asiantuntijan paikka ilmasto- ja kiertotalouteen (<https://www.valtiolle.fi/fi-FI/ilmoitus?id=32-1132-2023>). ELY-keskusten toiminta tulee muuttumaan uuden hallitusohjelman myötä ja tämän etenemistä seurataan. Hämeen ELYllä on melko hyvä kokonaiskuva alueensa aurinko- ja tuulivoimahankkeista. Aurinkosähköhankkeita on koko Hämeessä suunnitteilla n. 30 kpl, joista useita isoja hankkeita sijoittuu Päijät-Hämeeseen. Hankkeita on paljon vireillä myös *Uudenmaan ELY-keskuksen alueella*, missä pääväylien varteen ehdotetut hankkeet vaikuttavat liikennepuoleenkin.

Lahti Energialla Hartwallin biokaasulaitoksen käyttöönotto on tehty kesän aikana ja ensimmäinen ravinnekuorma on saatu käyttöön pelloille. Sähkökattilaprojekti on käynnissä.

Päijät-Hämeen liitossa on kiertotalouspuolella käynnissä kaksi hanketta: CEI BOOST ja Kiertotalouden edelläkävijä CCRI. CCRI-hankkeen kautta edistetään mm. Päijät-Hämeen Vihreän siirtymän ohjelmaa. CEI BOOST-hankkeessa etsitään alueelta hyviä käytänteitä, missä yhdistyvät kiertotalous ja digitalisaatio. Johanna Snellille saa vinkata yrityksiä ja muita toimijoita tähän.

5. Muut asiat ja seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 29.11.2023 klo 13–15. Kokous voidaan pitää hybridinä, jos joku taho on kiinnostunut emännöimään.

Ilmastotyöryhmän kokous ke 29.11.2023

Teams-kokous, klo 14.00-15.30

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, *Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto*

Suomen ympäristökeskuksen päästölaskennat ovat valmistuneet vuodelta 2022. Päijät-Hämeessä päästövähennys edellisvuodesta oli noin 4 prosenttia. Kaikki laskentatiedot, myös vertailu vuoteen 1990, löytyvät hiilineutraalisuomi.fi -sivustolta. <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

Potentiaalisten aurinkosähköpuistojen ympäristö- ja luontoselvitykset on saatu valmiiksi. Sitowise esittelee tuloksia 9.1.2024. Selvityksiin kuuluu myös rahoittajan, ympäristöministeriön, edellyttämä DNSH-arviointi.

Päijät-Häme hyväksyttiin maakuntana mukaan EU:n ilmastonmuutokseen sopeutumisen missioon. <https://paijat-hame.fi/paijat-hame-mukaan-eun-ilmastonmuutokseen-sopeutumisen-missioon/>

Vihreän siirtymän ohjelma on saatu luonnosvaiheeseen ja sitä ehtii vielä kommentoimaan 6.12. saakka. <https://paijat-hame.fi/paijat-hameen-vihrean-siirtymän-ohjelmaluonnos-on-nyt-kommenteilla/>

Kuntien ilmastosuunnitelmien tekeminen etenee mm. johtoryhmävierailuilla ja päättäjäkyselyllä. Kaikille kunnille yhteisenä on tulossa kulusperusteinen päästölaskenta, mihin toteuttajan kilpailutus on käynnissä, sekä Päijät-Hämeen ilmastokokous ympäristöviikolla 2024. Ympäristöviikolle ja keväälle on lisäksi suunnitteilla asukasviestintää yhdessä LABin opiskelijoiden kanssa. Hartolassa testataan asukasraatia.

2. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

Hartolassa on ilmastosuunnitelmatyön lisäksi mm. testattu betonin käyttöä maarakentamisessa. Jatkossa saadaan kaavoitukseen tukea Heinolasta, ja on mahdollista miettiä tarkemmin esim. tulevia aurinko- ja tuulivoima-alueita. Sysmän ja Hartolan yhteinen kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on valmistunut ja menossa hyväksyttäväksi.

Heinolassa on tulossa muutoksia ilmastotyöryhmään, kun Antti siirtyy muihin tehtäviin. Laviassuon aurinkovoimahanke on edennyt suunnittelutarveratkaisu -vaiheeseen. Vielä on selvitettävänä, tarvitaanko vesilain mukainen lupa. Opiskelijayhteistyössä on aiheina esim. tietoperusteinen arvontuonti ja kestävä liikenne. Vihreän siirtymän hankkeita kartoitetaan.

Hollolassa Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on menossa päätöksentekoon. Tähän linkittyy myös Kestävästi koulutiellä - hankehaku Traficomille. Lisäksi on jätetty hankehakemus ympäristökasvatuksesta luontoympäristössä. Ilmastosuunnitelman laatiminen on käynnissä sekä vaikuttavimpien ympäristötekojen keräys ja talousarviomerkinnät näihin liittyen.

litissä liittyminen HINKU-verkostoon ja KETSiin on menossa päätöksentekoon joulukuussa. Metsäsuunnitelman laatiminen käynnistyy ja kunnanhallitus tekee metsätetken joulukuussa. Anhavan tuulivoimala on YVA-vaiheessa ja Perheniemen rakentuminen siirtyy vuodelle 2024. Aurinkovoiman osalta rakennuslupa on valmis,

mutta toteuttajaa ei tällä hetkellä ole. Aurinkosähköselvityksessä mukana olleen kaatopaikan selvityksiä jatketaan rakennettavuuden osalta. Hulevesihankkeet ilmastonmuutokseen varautumiseen liittyen jatkuvat. Lisäksi vuodelle 2024 on suunniteltu (lakisääteisen) sähköautojen latausinfraan rakentaminen, useita latauspisteitä tulossa kaupallisten toimijoiden lisäksi.

Kärkölässäkin ilmastosuunnitelman laatiminen ja aurinkovoimahankkeet etenevät. Lehmiaronsuon aurinkoenergiahankkeelle myönnettiin suunnittelutarveratkaisu ja rakennuslupa on valmisteilla kunnan omistamalle alueelle.

Lahdessa on käynnissä useita hankkeita ja Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä-hanke on saamassa rahoituksen ELYn EAKR-hausta, mihin liittyen Kestävän liikkumisen vuosi 2025 - suunnittelu on käynnissä. Maisuttuva ilmatoruoka -hanke sai YM:n rahoituksen. Kuntanielu -hankkeessa suunnitellaan toimenpiteitä kaupungin omistamille turvepelloille (yhteistyössä LUKE). Ilmastobudjetti edistyy ja Motiva työstää mallia ja koulutuksia. Toteutus on vuonna 2024 vuoden 2025 talousarvioprosessiin liittyen. Aino muistutteli lisäksi Ilmastokumppanuus -toimintamallin jatkosta. Lahti ja Heinola ovat koordinoineet toimintaa tämän vuoden ja jatkajaa kavaataan.

Orimattilassa Pakaan aurinkovoimalahanke on rakennuslupavaiheessa, 97 ha. Kestävää liikkumista edistetään Orimattila-Lahti-välillä. Lisäksi on tulossa tuulienergiaan koemasto.

Sysmässä Rekolanvuorten tuulivoimayleiskaavan ehdotus on tarkoitus laatia vuonna 2024. Lisäksi on aloitettu Onkiniemen alueen yleiskaavallinen tarkastelu sisältäen mm. energiantuotantoa ja kiertotalousyrittöistöiminnan kehittämisen. Vihreän siirtymän avustushakuun on valmisteilla hakemus lähinnä kaavoitukseen liittyen. Anni-Sofia jää kevääksi pois ja sijaiseksi tulee vuoden alusta Emma Husu.

LAB-ammattikorkeakoulussa on käynnissä ja valmisteilla useita hankkeita aihepiiriin. Susannaan ja kumppaneihin voi olla yhteydessä, jos hanke- tai opiskelijayhteistyö kiinnostaa. LAB järjestää Smart Cities in Smart Regions -konferenssin Lahdessa 9.-10.10.2024. Ohjelmassa on tieteellisiä ja käytännönläheisiä puheenvuoroja. Lisätietoa seuraa lähiviikkoina ja "Call for abstracts" on auki tammi-helmikuussa 2024.

LUT-yliopisto on mukana 13.-15.2.2024 Lahdessa pidettävässä Planetary Health Conference (<https://www.lahdenyliopistokampus.fi/call-for-abstracts-planetary-health-conference-in-lahti-february-2024/>). Muita nostoja ovat LUTin ja KEMPOWERin sähköisen liikenteen tutkimuskeskus sekä STN:n haussa menestynyt "oikeudenmukainen vihreä murros" -hanke. Myös hiilidioksidin kiertotalouteen liittyvä HIILIKETJU-hanke on käynnistynyt (BF rahoitus). Luontojalanjälkilaskennoille on paljon kysyntää ja kiinnostusta. Teemaan liittyviä hankkeita on valmisteilla ja saanut rahoitusta. Sustainability Challenge Project work -kurssi pidetään keväällä, Villeen voi olla yhteydessä, jos on sopivia aiheita opiskelijoille.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on mukana kestävän työmatkaliikkumisen hankkeessa 2023-2025, sekä uusissa Horizon 2020 -rahoitteisissa hankkeissa CaringNature 2024-2026 (sosiaali- ja terveyspalvelujen ympäristöystävällisyys yms.), sekä GoGreenNext 2024-2026 (luontopohjaiset palvelut) sekä kestävän kehityksen sähköisen raportoinnin kehittäminen. Vastuullisuusfoorumi ja Maakuntien tilakeskuksen kestävän kehityksen verkosto hyvinvointialueiden toimijoille on luotu. SITRAn kanssa on suunnitteilla 'kestävän elämäntapatestin ja luontojalanjäljen' kampanja yhteistyönä kuntien hyvinvointikoordinaattorien kanssa.

Lahti Energialla biodiversiteettiasiat ovat myös esillä vastuullisuus- ja biodiversiteettiohjelmien tekoon liittyen. Akkuihin ja lämpöpumppuihin liittyvää selvitystyötä on menossa.

Hämeen ELY-keskuksessa Mika Määttä on aloittanut ilmasto- ja kiertotalousasiantuntijana ja osallistuu jatkossa mm. näiden ryhmien kokouksiin.

Uudenmaan ELY-keskus kertoi kesällä valmistuneesta Päijät-Hämeen kestävän liikkumisen laatukäytävä -esiselvityksestä: <https://www.doria.fi/handle/10024/187611> Tähän liittyen Nastola-Lahti ja Orimattila-Lahti-yhteysvälien kestävän liikkumisen laatukäytävien suunnittelua on tarkoitus jatkaa. MAL-rahoituksella on lisäksi suunniteltu ja toteutettu yhdessä Lahden seudun kuntien kanssa erilaisia kestävän liikkumisen hankkeita.

Päijät-Hämeen liitosta Johanna nosti esiin kaksi hanketta: CEI BOOST (Interreg Europe) kiertotalouden edistäminen digitaalisten ratkaisuiden avulla, ja Change(K)now! (Interreg BSR) kiertotalousratkaisuja ruoan toimitukseen. Jälkimmäisessä tehdään Päijät-Hämeessä pilotti julkisen ruokapalvelun puolelle. Kaisa kertoi maakunta-kaavan laatimisen käynnistämisestä. Maakunnan tuulivoimaselvityksen jatkotoimena tehdään maisema-arviointi, missä on kuusi aluetta arvioitavana.

3. Muut asiat ja seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 5.3.2024 klo 14.